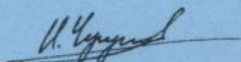

Харківський державний університет

На правах рукопису

Чугунов Ігор Якович

УДК 330.101.54:338.23:336

**Вплив податкової політики
на мікро- та макроекономічні процеси**

Спеціальність 08.01.01 - економічна теорія

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків - 1997

00751356 (R)

Дисертацією є рукопис
Дисертація виконана у Харківському національному університеті

Науковий керівник - доктор економічних наук, професор
Гриценко Андрій Андрійович
Харківський державний університет,
зав. кафедрою економічної теорії та
економічних методів управління

Офіційні опоненти - доктор економічних наук, професор
Глушенко Віктор Володимирович
Харківський державний університет,
зав. кафедрою фінансів і кредиту

- кандидат економічних наук, доцент
Єсіпов Сергій Петрович -
Харківська державна академія міського
господарства, доцент кафедри
менеджменту та маркетингу

Провідна організація - Національний університет
ім. Тараса Шевченка

Захист відбудеться 19 грудня 1997 року о 15¹⁵ годині на
засіданні спеціалізованої вченої ради Д64.051.01 у Харківському
державному університеті за адресою: 310077, м.Харків,
майдан Свободи, 4, ауд. V - 67

З дисертацією можна ознайомитись у центральній науковій
бібліотеці ХДУ, м.Харків, майдан Свободи, 4.

Автореферат розісланий 18 листопада 1997 р.

Вчений секретар спеціалізованої
вченої ради

В.М.Соболев

Загальна характеристика дисертаційної роботи

Актуальність проблеми

Одним з основних інструментів державного регулювання є податкова політика, яка суттєво впливає на соціально-економічні процеси суспільства.

Податкова політика з одного боку повинна забезпечити формування доходної частини бюджетів усіх рівнів для виконання державою відповідних функцій, з іншого боку - стимулювати активність суб'єктів підприємницької діяльності. Оптимізація вирішення цих завдань на різних інтервалах часу є основною метою держави при проведенні податкової політики.

При визначенні стратегії податкової політики повинні враховуватися як динаміка соціально-економічних процесів, так і зміни зовнішніх факторів, впливаючих на економіку. Багато розвинутих країн використовують при регулюванні економічних процесів податкові методи впливу.

Податкова політика здійснює вплив на мікро- та макроекономічні процеси через систему оподаткування. Визначення ефективної структури податків, податкових ставок, податкових пільг на конкретному інтервалі часу є достатньо складним завданням державного регулювання.

Незважаючи на те, що питання оподаткування досліджуються вченими з часів Древньої Греції, у теперішній час не існує цілісної концепції по оптимізації податкової політики в умовах динаміки мікро- та макроекономічних процесів. При директивно-плановій економіці система оподаткування не виконувала функцію регулювання, тому закономірно, що проблема державного регулювання через податкову політику досліджена українськими вченими на недостатньому рівні.

Але, слід зазначити, що від того, наскільки вірно державою визначені основні положення податкової політики, залежить динаміка соціально-економічного розвитку суспільства.

Для України зазначена проблема досить актуальна. З одного боку, необхідно наповнювати доходну частину бюджетів усіх рівнів за умовою зменшення реального Валового внутрішнього продукту, з іншого - необхідно знизити податковий тиск на товаровиробника. Вирішення цієї проблеми повинно спиратися на наукові основи, розробка яких суттєво відстає від потреб практики державного регулювання економіки.

Реформування системи оподаткування почалося у державі, на жаль, без достатнього теоретичного фундаменту, поглибленого аналізу досвіду країн, як з розвинутою ринковою, так і з перехідною економікою по використанню податкової політики як регулятора економіки.

Таким чином, у теперішній час існує необхідність ретельного дослідження та аналізу питань, пов'язаних з впливом податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси та розробки відповідних теоретичних моделей.

Серед найбільш вагомих робіт з питань теорії та практики оподаткування можна назвати праці А.Сміта, Д.Рікардо, Дж.Стігліца,

Д.В. Стефанька
АН України

Р.Барро, У.Вікрі, А.Лаффера, В.Танзі, В.Лебедева, Д.Львова, І.Озерова, І.Тарасова, О.Залеського, А.Сторгонського, В.Князева, Д.Черніка.

Значний внесок у розробку теоретичних основ економічної, у тому числі податкової політики внесли вітчизняні вчені І.Лукинов, В.Федосов, О.Василик, В.Глуценко, А.Гриценко, С.Єсіпов, М.Кучерявенко, О.Соколовська, В.Суторміна та інші.

Мета роботи і завдання дослідження.

Враховуючи вищенаведене, метою дисертаційного дослідження було встановлено розкриття основних напрямків впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси, визначення її впливу на функціонування первинних ланок економіки, а також на формування доходної частини Консолідованого бюджету держави.

Досягнення ухваленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

- визначення структури та основних елементів системи оподаткування;
- проведення аналізу податкових систем, досвіду регулювання економіки податковими методами у країнах з розвинутою ринковою та перехідною економікою;
- дослідження впливу податкової політики на функціонування первинних ланок економіки;
- дослідження впливу податкової політики на основні податкові надходження;
- дослідження впливу податкової політики на формування доходної частини Консолідованого бюджету держави.

Предмет і об'єкт дослідження

Предметом дисертаційного дослідження є напрямки впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси.

Об'єктом дослідження є податкова політика та її вплив на соціально-економічні процеси.

Теоретична та методологічна основа дослідження

Теоретичну та методологічну основу дослідження склали сучасні економічні теорії, фундаментальні дослідження, стосовно державного регулювання економіки, через податкову політику.

При визначенні впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси використовувалися методи системного та факторного аналізу, математико-статистичні методи, економіко-математичне моделювання.

Інформаційна база дослідження

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі акти України стосовно оподаткування, фінансово-економічні бюлетні та поточні звіти Міністерства фінансів України, Державної податкової адміністрації України, Міністерства економіки України, Міністерства статистики України.

Наукова новизна дослідження

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи полягає у наступному:

- зроблені узагальнюючі висновки про структуру та зміни у податкових системах на основі вивчення досвіду країн з розвинутою ринковою та перехідною економікою по використанню податкової політики при державному регулюванні соціально-економічних процесів;
- визначені основні напрямки та розроблена структурно-функціональна модель впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси;
- розкриті особливості впливу прямого та непрямого оподаткування на функціонування первинних ланок економіки;
- запропоновано теоретичну модель, яка включає кількісну та графічну інтерпретацію взаємозв'язку ставок податків та податкових надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету держави, яка враховує єдність та відмінність прямого та непрямого оподаткування;
- введені у науковий обіг економічні поняття: реальні податкові надходження, податкова щільність реальних надходжень, запропоновано метод розрахунку цих показників на різних інтервалах часу;
- встановлені тенденції динаміки щомісячних, щоквартальних фактичних та реальних надходжень податку на додану вартість, податку на прибуток (дохід) підприємств та сукупних надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки;
- розкрито взаємозв'язок між податковою політикою та реальними надходженнями у доходну частину Консолідованого бюджету України, питомою вагою надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету України у Валовому внутрішньому продукті, податковою щільністю реальних надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки;
- визначено кореляційно-регресійний взаємозв'язок між питомою вагою надходжень податку на додану вартість, податку на прибуток (дохід) підприємств і сукупних надходжень у Валовому внутрішньому продукті та податковою щільністю реальних надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки.

Теоретичне значення роботи

Основні положення і висновки дисертаційної роботи розкривають основні напрямки впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси, дають можливість поширити розуміння процесу державного регулювання економіки через податкову політику.

Практична цінність роботи

Основні результати дисертаційної роботи можуть бути використані Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України, Державною податковою адміністрацією України у процесі прогнозування та формування доходної частини Консолідованого бюджету України, а також при визначенні впливу податкової політики на діяльність суб'єктів підприємницької діяльності.

Апробація результатів роботи

Основні положення і результати дисертаційного дослідження апробовано на кафедрі економічної теорії та економічних методів управління економічного факультету Харківського державного університету, докладено на науково-практичній конференції "Проблеми формування й розвитку регіональних механізмів господарювання" (Харків, 1994р.), науково-практичній конференції "Система місцевого самоуправління в містах України: організаційні, фінансові та правові основи" (Харків, 1995р.), науковій конференції, присвяченій пам'яті О.П.Мамалуя "Розвиток економічної теорії за умов трансформаційної кризи" (Харків, 1996р.), використано в аналізі податково-бюджетних процесів в Україні у Міністерстві фінансів України, Адміністрації Президента України (Київ, 1995-1997 рр.)

Публікації

Основні положення та результати дослідження викладено у 13 (тринадцяти) опублікованих працях загальним обсягом 3,4 д.а.

Структура та обсяг роботи

Дисертація складається із вступу, трьох глав, висновку, списку використаної літератури. Роботу викладено на 166 сторінках основного тексту та ілюстровано 39 таблицями, 148 графіками, 12 малюнками.

Список літератури містить 238 джерел.

Дисертація має таку структуру:

Вступ

Глава 1. Теоретичні основи регулювання соціально-економічних процесів через податкову політику.

1.1 Податкові системи і податкова політика у країнах з розвинутою ринковою та перехідною економікою.

1.2 Податкова політика у системі регулювання мікро- та макроекономічних процесів.

Глава 2. Вплив податкової політики на функціонування первинних ланок економіки.

2.1 Вплив прямого оподаткування на функціонування суб'єктів підприємницької діяльності.

2.2 Вплив непрямого оподаткування на функціонування суб'єктів підприємницької діяльності.

Глава 3. Вплив податкової політики на формування доходної частини Консолідованого бюджету держави.

3.1 Теоретична модель взаємозв'язку ставки податків та податкових надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету держави.

3.2 Вплив податкової політики на фактичні та реальні надходження податку на прибуток (дохід) підприємств і податку на додану вартість у доходну частину Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки.

3.3 Вплив податкової політики на фактичну та реальну доходну частину Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки.

Висновок

Список літератури

Додаток

Стислий зміст дисертації

У вступі обґрунтована актуальність теми дисертаційної роботи, визначені мета, завдання дослідження, викладена наукова новизна результатів дослідження, охарактеризовано теоретичне значення і практичну цінність роботи, наведені відомості про апробацію результатів дослідження, публікації та структуру дисертаційної роботи.

У першій главі розглянуто та узагальнено досвід країн з розвинутою ринковою та перехідною економікою по використанню податкової політики при державному регулюванні соціально-економічних процесів.

Визначено основні напрями та розроблена структурно-функціональна модель впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси.

Для багатьох країн характерним є державне регулювання соціально-економічних процесів. Відмінність полягає лише у ступені цього регулювання. Одним з основних інструментів державного регулювання економіки є податкова політика, яка може суттєво впливати як на мікро- так і макроекономічні процеси.

Від того, як використовується цей інструмент, залежить стан і динаміка соціально-економічних процесів.

Податкова політика являє собою механізм економічного впливу на суспільне виробництво, його структуру і динаміку, науково-технічний прогрес. Податками можливо стимулювати, або навпаки, стримувати розвиток тих, або інших галузей народного господарства, регулювати динаміку експортно-імпортних відносин. Використовуючи податкову політику можна створити відповідні умови для зменшення собівартості виробництва, збільшення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку.

Податкова політика країн з розвинутою ринковою економікою розрахована, як правило, на залучення приватного капіталу, стимулювання інвестицій у певні регіони, які мають гірше економічне становище. Так, у Німеччині значні податкові пільги отримують підприємства, які інвестують капітал у східні землі держави.

У середині 80-х років у багатьох країнах почали використовуватися податкові пільги, податкові кредити, які стимулюють створення нових високотехнологічних виробництв.

Через податкову політику у країнах з розвинутою ринковою економікою вирішуються і екологічні проблеми. Так у США використовуються ще з 70-х років диференційовані податки на власників транспортних засобів, які враховують екологічну чистоту двигуна.

У другій половині 80-х - початку 90-х років ряд розвинутих держав провели податкові реформи, які були спрямовані на прискорення процесу накопичення капіталу та стимулювання виробничої активності. У зв'язку з цим були зменшені ставки податку на прибуток підприємств. Так, у США ставка цього податку була знижена з 46 до 34%, Японії - з 42 до 37,5%, Великобританії - з 45 до 35%, Франції - з 50 до 34%. Також у зазначених країнах був зменшений верхній рівень оподаткування особистих доходів, збільшена величина неоподаткованого доходу.

Податкові системи у країнах з розвинутою ринковою економікою досить численні, як правило, вони складаються із загальнодержавних податків, податків регіонів (земель, департаментів, графств та ін.) та місцевих податків.

Загальнодержавні податки розподіляються законодавчо у певному співвідношенні між бюджетами усіх рівнів.

В європейських державах місцеві податки при всіх їх різноманітностях відіграють менш вагому роль, ніж у державах Східної Америки.

Податкові системи у країнах з перехідною економікою знаходяться на стадії становлення. Податки у цих країнах до початку економічних перетворень не були ефективним інструментом регулювання економічних процесів, так як вони були складовою частиною директивно-планового механізму управління народним господарством.

З другої половини 80-х років по теперішній час у цих країнах поступово відбуваються податкові реформи, в яких використовується досвід у проведенні податкової політики країн з розвинутою ринковою економікою.

Так, основна ставка податку на додану вартість має однакові межі як у країнах з розвинутою ринковою, так і перехідною економікою: від 17,5% у Великобританії до 25% у Данії та від 17% у Китаї до 25% в Угорщині, Чехії.

Однако, слід зазначити, що ставки соціальних податків у країнах з перехідною економікою суттєво перевищують відповідні ставки у країнах з розвинутою ринковою економікою. Так, значення сумарних ставок цих податків у країнах з перехідною економікою знаходяться у межах від 30% у Литві до 59,8% у Білорусі, у країнах з розвинутою ринковою економікою - від 3% у Данії до 22,2% у Швеції. Також, необхідно підкреслити, що у країнах з розвинутою ринковою економікою зазначені податки сплачують як роботодавці, так і робітники.

Значення питомої ваги податкових надходжень у Валовому внутрішньому продукті у країнах з розвинутою ринковою економікою

знаходиться у межах від 30% у США до 57% у Швеції, у країнах з перехідною економікою - від 31,2% у Литві до 48,4% у Чехії.

Досвід використання податкової політики при державному управлінні економікою, аналіз динаміки податково-бюджетних процесів у країнах як з розвинутою ринковою, так і перехідною економікою є достатньо важливим для оптимізації проведення податкової політики в Україні.

Податкова політика впливає на цілий ряд соціально-економічних параметрів:

рівень та структуру сукупного попиту; рівень та структуру сукупної пропозиції; рівень оплати праці; доходи підприємств; співвідношення між витратами виробництва та ціною продукції; економічну поведінку суб'єктів підприємницької діяльності та платників податків в цілому; рівень економічного росту; рівень безробіття та інші.

У зв'язку з тим, що джерелом всякого доходу є економічна діяльність первинних ланок економіки, які сплачують податки у бюджет держави, то і основними напрямками впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси буде вплив, з одного боку, на суб'єкти підприємницької діяльності, з іншого - на формування доходної частини бюджетів усіх рівнів.

Забезпечення виконання державою соціально-економічних завдань, які стоять перед суспільством можливо тільки за умовою проведення державою оптимальної податкової політики, яка враховує всі основні показники стану економічної системи.

На мал.1 показана структурно-функціональна модель впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси.

Мал. 1.1

$V_{ПП}$ — вплив податкової політики на систему оподаткування;
 V_{COE} — вплив системи оподаткування на первинні ланки економіки;
 V_{COB} — вплив системи оподаткування на Консолідований бюджет держави;

V_{3C} — вплив зовнішнього середовища на первинні ланки економіки;

ω_E — інформація про функціонування первинних ланок економіки;

ω_B — інформація про бюджетні процеси держави;

ω_{3C} — інформація про зовнішнє середовище;

$\omega_{МП1}$ — інформація про вплив мікроекономічних процесів на макроекономічні;

$\omega_{МП2}$ — інформація про вплив макроекономічних процесів на мікроекономічні.

Податкова політика через систему оподаткування впливає на первинні ланки економіки і доходну частину Консолідованого бюджету України, а через них на динаміку мікро- та макроекономічних процесів.

При визначенні податкової політики на конкретному інтервалі часу необхідно обов'язково враховувати не тільки динаміку реального Валового внутрішнього продукту та бюджетних процесів, але також інформацію щодо впливу зовнішнього середовища на економіку держави.

Податкову політику на інтервалі часу $t+1$ можна визначити, як податкову політику на інтервалі часу t з урахуванням регулюючого коефіцієнту K_{t+1}

$$V_{ПП,t+1} = V_{ПП,t}(1 + K_{t+1}),$$

де $V_{ПП,t+1}$ - вплив податкової політики на систему оподаткування на інтервалі часу $t+1$. Величина коефіцієнту K_{t+1} залежить від певних факторів, таких як макроекономічні та бюджетні показники держави; прогнозу цих показників на наступних інтервалах часу; фактичної та прогнозної величини впливу зовнішнього середовища на економіку держави на інтервалах часу t , $t+1$; ефективності впливу податкової політики на реальний Валовий внутрішній продукт та бюджетні процеси держави на інтервалі часу t .

Динаміка значення коефіцієнту K_{t+1} повинна бути максимально адекватна динаміці мікро- та макроекономічних процесів. Зазначений коефіцієнт є інтегруючим, він складається з певної кількості коефіцієнтів, які змінюють вплив податкової політики на деякі елементи системи оподаткування

$$K_{t+1} = \sum_{1}^{\eta} K_{(t+1)n},$$

де η - кількість коефіцієнтів, які змінюють вплив податкової політики на деякі елементи системи оподаткування.

Оптимальне визначення сполучення цих регулюючих коефіцієнтів, а разом з ним і інтегруючого коефіцієнту K_{t+1} є одним з основних завдань при проведенні державою податкової політики.

У другій главі розкриті особливості впливу прямого та непрямого оподаткування на функціонування первинних ланок економіки.

Вплив прямого оподаткування на суб'єкти підприємницької діяльності можна проаналізувати на прикладі податку на прибуток підприємств. Величину прибутку, яка залишається після сплати податку можна визначити по формулі:

$$\Pi_{\text{з } t_0} = \Pi_{\text{о } t_0} \left(1 - \frac{\text{СП}_{t_0}}{100}\right)$$

де $\Pi_{\text{з } t_0}$ - величина прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на інтервалі часу t_0 ;

$\Pi_{\text{о } t_0}$ - величина прибутку підприємства, яка оподатковується на інтервалі часу t_0 ;

СП_{t_0} - ставка податку на прибуток підприємства на інтервалі часу t_0 .

Якщо на інтервалі часу t_1 ставка податку на прибуток підприємства зміниться і буде дорівнювати СП_{t_1} , то величина прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку, також зміниться і буде дорівнювати $\Pi_{\text{з } t_1}$.

$$\Pi_{\text{з } t_1} = \Pi_{\text{о } t_1} \left(1 - \frac{\text{СП}_{t_1}}{100}\right)$$

$$\text{Позначимо } \frac{\text{СП}_{t_1}}{\text{СП}_{t_0}} = \text{Ксп}_{t_1}; \quad \frac{\Pi_{\text{з } t_1}}{\Pi_{\text{з } t_0}} = \text{Кп}_{t_1}$$

де Ксп_{t_1} - коефіцієнт зміни ставки податку на прибуток на інтервалі часу t_1 відносно t_0

Кп_{t_1} - коефіцієнт зміни величини прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на інтервалі часу t_1 відносно t_0

Зміни величини прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток на інтервалі часу t_1 відносно t_0 при зміні ставки податку на прибуток можна визначити по формулі:

$$\text{Кп}_{t_1} = \text{Кпо}_{t_1} (C - \alpha \text{Ксп}_{t_1}),$$

де Кпо_{t_1} - коефіцієнт зміни величини прибутку підприємства, який підлягає оподаткуванню на інтервалі часу t_1 відносно t_0

$$\text{Кпо}_{t_1} = \frac{\Pi_{\text{о } t_1}}{\Pi_{\text{о } t_0}}$$

$$C = \frac{100}{100 - \text{СП}_{t_0}}; \quad \alpha = \frac{\text{СП}_{t_0}}{100 - \text{СП}_{t_0}}$$

Величина прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток на інтервалі часу t_1 при зміні ставки податку на прибуток будуть перевищувати відповідні надходження на інтервалі часу t_0 при умові:

$$\text{Кпо}_{t_1} > \frac{1}{C - \alpha \text{Ксп}_{t_1}}$$

Коефіцієнт зміни надходжень податку на прибуток підприємств у доходну частину бюджету на інтервалі часу t_1 відносно t_0 при зміні ставки податку на прибуток можна визначити по формулі:

$$K_{пн\ t_1} = K_{сп\ t_1} K_{по\ t_1},$$

де $K_{пн\ t_1}$ - коефіцієнт зміни надходжень податку на прибуток у доходну частину бюджету на інтервалі часу t_1 відносно t_0 .

Надходження податку на прибуток у доходну частину бюджету на інтервалі часу t_1 при зміні ставки податку на прибуток будуть перевищувати відповідні надходження на інтервалі часу t_0 при умові:

$$K_{по\ t_1} > \frac{1}{K_{сп\ t_1}}$$

Для визначення впливу зміни ставки податку на прибуток на інтервалі часу t_1 відносно t_0 на зміни надходжень цього податку у доходну частину бюджету, а також на зміни величини прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток на інтервалі часу t_1 ; $t_2 \dots t_n$ відносно t_0 необхідно поєднати графіки

$$K_{по\ t_n} = \frac{1}{K_{сп\ t_1}} \quad \text{та} \quad K_{пс\ t_n} = \frac{1}{C - \alpha K_{сп\ t_1}}$$

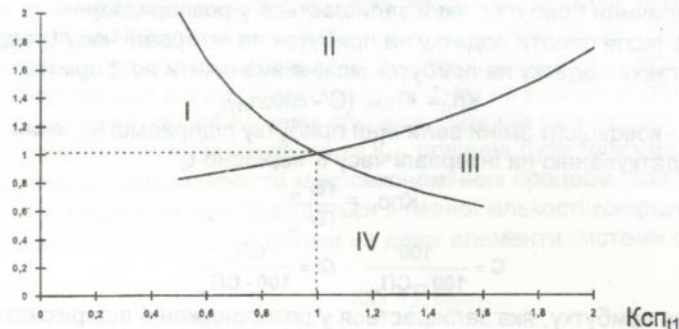
Після розв'язання рівняння

$$\frac{1}{K_{сп\ t_1}} = \frac{1}{C - \alpha K_{сп\ t_1}} \quad \text{можна зробити висновок, що зазначені графіки}$$

перехрещуються у точці $K_{сп\ t_1} = K_{по\ t_n} = 1$

$$\text{При } C_{П0} = 30\% \quad K_{по\ t_n} = \frac{1}{1,428 - 0,428 K_{сп\ t_1}}$$

$K_{по\ t_n}$

Область I, II на даному графіку визначає значення $K_{по\ t_n}$, при яких величина прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток збільшується при зміні ставки податку на прибуток.

Область II, III на даному графіку визначає значення $K_{по\ t_n}$ при яких величина надходжень податку на прибуток у доходну частину бюджету збільшується при зміні ставки податку на прибуток.

З вищенаведеного випливає, що область II на даному графіку визначає значення $K_{\text{поін}}$, при яких збільшується як величина прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток, так і надходження податку на прибуток у доходну частину бюджету, область IV на даному графіку визначає значення $K_{\text{поін}}$ при яких зменшується як величина прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток, так і надходження податку на прибуток у доходну частину бюджету.

Таким чином визначено область найбільш ефективних значень зміни ставки податку на прибуток підприємств та зміни величини прибутку підприємств, який оподатковується, при яких відбувається збільшення, як величини прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємства після сплати податку на прибуток, так і величини надходжень податку на прибуток підприємств у доходну частину Консолідованого бюджету держави.

Вплив непрямого оподаткування на суб'єкти підприємницької діяльності здійснюється, перш за все, через податок на додану вартість. Податок на додану вартість суттєво впливає на процеси ціноутворення продукції.

Ціну продукції на інтервалі часу t_0 можна визначити по формулі:

$$C_{t_0} = MЗ_{t_0} + ДВ_{t_0} \left(1 + \frac{СП_{t_0}}{100}\right),$$

де C_{t_0} - ціна продукції на інтервалі часу t_0

$MЗ_{t_0}$ - матеріальні витрати на інтервалі часу t_0

$ДВ_{t_0}$ - додана вартість продукції на інтервалі часу t_0

$СП_{t_0}$ - ставка податку на додану вартість на інтервалі часу t_0

Додану вартість продукції на інтервалі часу t_0 можна визначити по формулі:

$$ДВ_{t_0} = 3П_{t_0} + П_{t_0},$$

де $3П_{t_0}$ - заробітна плата з нарахуваннями на інтервалі часу t_0

$П_{t_0}$ - прибуток від виробництва продукції на інтервалі часу t_0

Прибуток від виробництва продукції на інтервалі часу t_0 можна визначити по формулі:

$$П_{t_0} = \frac{R_{t_0}}{100} (MЗ_{t_0} + 3П_{t_0}),$$

де R_{t_0} - рентабельність продукції на інтервалі часу t_0

Заробітну плату з нарахуваннями на інтервалі часу t_0 можна виразити через матеріальні витрати на інтервалі часу t_0

$$3П_{t_0} = \mu_{t_0} MЗ_{t_0},$$

де μ_{t_0} - коефіцієнт, який визначає співвідношення між заробітною платою та матеріальними витратами на інтервалі часу t_0 .

Виходячи з вищенаведеного ціну продукції на інтервалі часу t_0 можна визначити по формулі:

$$C_{t_0} = MЗ_{t_0} \left[\left(1 + (\mu_{t_0} + \frac{R_{t_0}}{100}(1 + \mu_{t_0})) \right) \cdot \left(1 + \frac{CH_{t_0}}{100} \right) \right]$$

Припустимо, що на інтервалі часу t_1 ставка податку на додану вартість змінилась і стала дорівнювати $СП_{t_1}$

$$СП_{t_1} = \alpha_{t_1} СП_{t_0},$$

де α_{t_1} - коефіцієнт зміни ставки податку на додану вартість на інтервалі часу t_1 відносно t_0 .

Зрозуміло, що на інтервалі часу t_1 ціна продукції дорівнює C_{t_1}

При $MЗ_{t_0} = MЗ_{t_1}; \mu_{t_0} = \mu_{t_1}; R_{t_0} = R_{t_1}$

$$C_{t_1} = MЗ_{t_0} \left[1 + (\mu_{t_0} + \frac{R_{t_0}}{100}(1 + \mu_{t_0})) (1 + \alpha_{t_1} \frac{СП_{t_0}}{100}) \right]$$

Таким чином, коефіцієнт зміни ціни продукції на інтервалі часу t_1 відносно t_0 $K_{цт1}$ дорівнює

$$K_{цт1} = \frac{C_{t_1}}{C_{t_0}} = \frac{1 + (\mu_{t_0} + \frac{R_{t_0}}{100}(1 + \mu_{t_0})) (1 + \alpha_{t_1} \frac{СП_{t_0}}{100})}{1 + (\mu_{t_0} + \frac{R_{t_0}}{100}(1 + \mu_{t_0})) (1 + \frac{СП_{t_0}}{100})}$$

Використовуючи зазначену формулу, можна досліджувати зміну ціни продукції на інтервалі часу t_1 відносно t_0 при зміні ставки податку на додану вартість продукції на відповідних інтервалах часу за умовою

$MЗ_{t_0} = MЗ_{t_1}; \mu_{t_0} = \mu_{t_1}; R_{t_0} = R_{t_1}$.

Коефіцієнт $K_{цт1}$ буде мати різне значення виходячи з величин $\mu_{t_0}; R_{t_0}; СП_{t_0}; \alpha_{t_1}$

Наприклад, при

$\mu_{t_0} = 0,7; R_{t_0} = 30\%; CH_{t_0} = 20\%; \alpha_{t_1} = 1,2$ коефіцієнт $K_{цт1}$ дорівнює 1,0197;

тобто при збільшенні ставки податку на додану вартість на інтервалі часу t_1 на 20% відносно t_0 при зазначених величинах $\mu_{t_0}; R_{t_0}; СП_{t_0}$ ціна продукції на інтервалі часу t_1 збільшується на 1,97% відносно t_0 .

При збільшенні ставки податку на додану вартість продукції підприємство з метою зменшення ціни на продукцію за умовою неможливості зменшення собівартості продукції має можливість зменшити величину рентабельності продукції.

Якщо припустити, що величину рентабельності продукції R_{t_0} необхідно змінити в β раз при зміні ставки податку на додану вартість в α раз, для того, щоб ціна продукції не змінилась, то можна записати наступне рівняння:

При $MЗ_{t_0} = MЗ_{t_1}; \mu_{t_0} = \mu_{t_1}; R_{t_0} = R_{t_1}$

$$\begin{aligned} & M3_{to} \left(1 + (\mu_{to} + \frac{R_{to}}{100} (1 + \mu_{to})) (1 + \frac{C\Pi_{to}}{100}) \right) = \\ & = M3_{to} \left(1 + (\mu_{to} + \beta \frac{R_{to}}{100} (1 + \mu_{to})) (1 + \alpha \frac{C\Pi_{to}}{100}) \right) \end{aligned}$$

Після перетворення:

$$\beta = \frac{\mu_{to} \frac{C\Pi_{to}}{100} \cdot (1 - \alpha) + \frac{R_{to}}{100} \cdot (1 + \mu_{to}) \cdot (1 + \frac{C\Pi_{to}}{100})}{\frac{R_{to}}{100} \cdot (1 + \mu_{to}) \cdot (1 + \alpha \frac{C\Pi_{to}}{100})}$$

При різних значеннях μ_{to} і R_{to} залежність між коефіцієнтами α і β має також різний вигляд.

У третій главі розкрито вплив податкової політики на реальні надходження у доходну частину Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки. Запропоновано теоретичну модель взаємозв'язку ставок податків та податкових надходжень, яка враховує єдність та відмінність прямого та непрямого оподаткування.

Для вибору державою як можна більш оптимальної податкової політики необхідно визначити взаємозв'язки між ставками податків та податковими надходженнями у доходну частину Консолідованого бюджету держави. Необхідно, як можна краще, уявляти податково-бюджетні процеси, а саме як змінюється величина податкових надходжень при певній зміні податкової ставки.

На початку 80-х років американський економіст Артур Лаффер висунув гіпотезу про те, що на певних інтервалах часу зменшення ставки податку може не тільки не зменшити величину податкових надходжень, але й збільшити її.

Взаємозв'язок між величиною ставки податку та величиною податкових надходжень характеризує крива А.Лаффера, яка була ним побудована у 1981 році. Зазначена крива показує, що при збільшенні ставки податку, податкові надходження напочатку будуть збільшуватися, але при перевищенні податковою ставкою певного значення, податкові надходження почнуть зменшуватися.

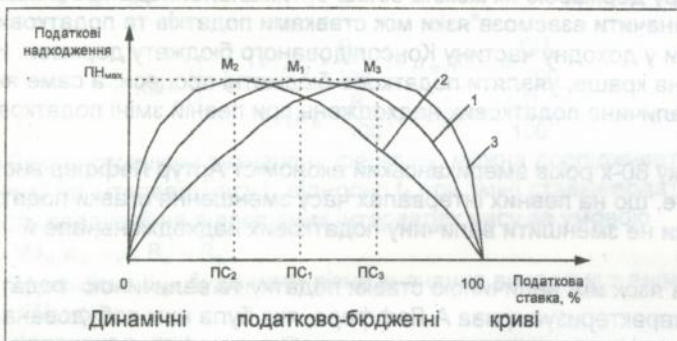

Виходячи з кривої А.Лаффера видно, що величина податкових надходжень у точці А та В однакова ($ПН_A = ПН_B$), незважаючи на те, що ставки податку у зазначених точках різні ($ПС_3 > ПС_1$).

Слід зазначити, що крива А.Лаффера має якісний характер. Знайти точку М, в якій податкові надходження максимальні, не уявляється можливим. Саме цей факт знижує практичну цінність зазначеної кривої. Подальше теоретичне дослідження взаємозв'язку податкових ставок і податкових надходжень має достатню практичну значимість. Перш за все необхідна розробка моделі взаємозв'язку податкових ставок і податкових надходжень, яка враховує динаміку макроекономічних процесів.

Макроекономічний стан держави суттєво впливає на величину ставки податку, яка відповідає точці максимальних податкових надходжень на кривій А.Лаффера.

При погіршенні макроекономічного стану держави максимум, цієї кривої буде зміщуватися ліворуч, при покращенні - праворуч.

Податкова ставка $ПС_1$ є оптимальною для макроекономічного стану, якому відповідає крива 1, податкова ставка $ПС_2$ є оптимальною для макроекономічного стану, якому відповідає крива 2, податкова ставка $ПС_3$ є оптимальною для макроекономічного стану, якому відповідає крива 3.

Для того, щоб держава мала можливість оптимально здійснювати податкову політику необхідно визначити вид кривої, яка визначає залежність між податковою ставкою і податковими надходженнями.

Математична модель цієї кривої розроблена у дисертації і має вид:

$$y = x^\alpha (1-x)^\beta,$$

де y – податкові надходження

x – податкова ставка (100% відповідає у формулі одиниці)

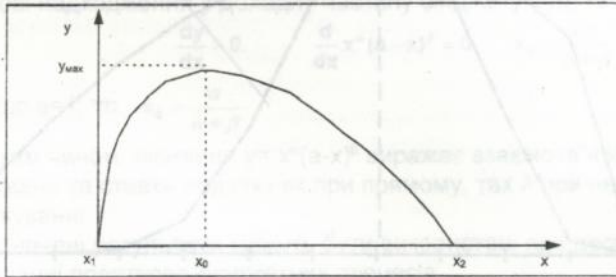
α, β - коефіцієнти, які визначають вид кривої

Із зазначеного рівняння можна знайти значення податкової ставки, при якій величина податкових надходжень буде максимальна.

$$\frac{dy}{dx} = 0 \quad \frac{d}{dx} x^\alpha (1-x)^\beta = 0$$

$$x^{\alpha-1} (1-x)^{\beta-1} [\alpha(1-x) - x\beta] = 0$$

$$x_1=0; x_2=1; x_0 = \frac{\alpha}{\alpha+\beta}$$

При значенні податкової ставки, яка дорівнює нулю та 100% ($x_1=0; x_2=1$), податкові надходження дорівнюють нулю ($y=0$), при значенні податкової ставки, яка дорівнює $\frac{\alpha}{\alpha+\beta}$ ($x_0 = \frac{\alpha}{\alpha+\beta}$) податкові надходження максимальні

— y_{\max} .

Таким чином, різний вид кривої $y=x^\alpha(1-x)^\beta$ визначається коефіцієнтами α та β . Виразимо $\frac{\alpha}{\beta} = K$, де K - коефіцієнт динамічного стану економіки.

Звідси слідує $x_0 = \frac{K}{K+1}$.

Так, якщо ставка податку дорівнює 30%, то $K = \frac{x_0}{1-x_0} = \frac{0,3}{1-0,3} = 0,429$

При $K=0,01$ $x_0=1,0\%$; $K=0,1$ $x_0=9,1\%$; $K=1$ $x_0=50,0\%$; $K=10$ $x_0=90,9\%$.

При економічному зростанні коефіцієнт динамічного стану економіки K збільшується у зв'язку з тим, що максимальні податкові надходження можуть досягатися при більших ставках податку.

Значення коефіцієнта K повинно визначатися виходячи з поглибленого аналізу динаміки макроекономічних процесів держави.

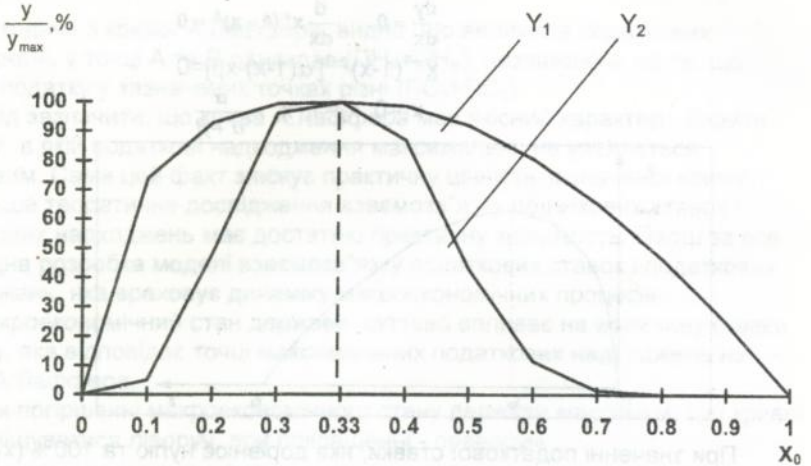
Численні криві при $K=\text{const}$ мають однакову ставку податку x_0 , при якій досягається максимальне значення податкових надходжень y_{\max} . Але при різних значеннях коефіцієнту α криві будуть мати різну еластичність. Так, при значенні коефіцієнту динамічного стану економіки $K=0,5$ та при $\alpha=0,5$

$$y_1 = x^{0,5}(1-x), \quad \text{при } \alpha=5 \quad y_2 = x^5(1-x)^{10}$$

Зазначені криві будуть досягати максимального значення податкових надходжень y_{\max} при однаковому значенні ставки податку x_0 .

$$x_0 = \frac{K}{K+1} = \frac{0,5}{0,5+1} = 0,333, \quad \text{що відповідає податковій ставці } 33,3\%.$$

Однак вид цих кривих буде відрізнятися еластичністю.

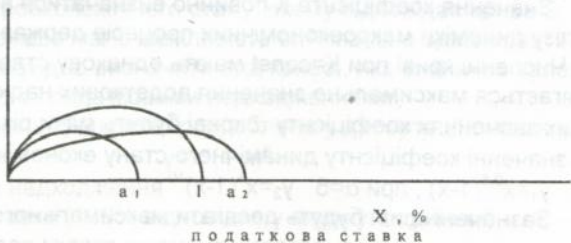

(одиниці відповідає 100%)

Це означає, що при однаковій ставці податку (крім 33,33%) криві Y_1 та Y_2 будуть мати різний рівень податкових надходжень. Так, при ставці податку 20% ($x=0,2$), рівень податкових надходжень кривої y_1 буде складати 92,96% відносно максимального значення, рівень податкових надходжень кривої y_2 - лише 48,17% відносно максимального значення. Необхідно підкреслити, що рівняння $y = x^\alpha(1-x)^\beta$, яке визначає залежність між податковою ставкою та податковими надходженнями є вірним тільки у випадку прямого оподаткування, так як при непрямому оподаткуванні величина податкових надходжень не обов'язково дорівнює нулю при ставці податку 100%.

Податкові надходження при непрямому оподаткуванні можуть дорівнювати нулю, як при ставці податку меншій, так і при ставці податку більшій 100%, в залежності від конкурентноспроможності конкретної продукції.

Y
Податкові
надходження

a_1 і a_2 - величина ставки непрямого податку при якій податкові надходження дорівнюють нулю.

Математична модель кривої, яка визначає залежність податкових надходжень від ставки податку при непрямому оподаткуванні має вид:

$$y = x^{\alpha}(a-x)^{\beta}$$

Слід зазначити, що при $a=1$ зазначене рівняння буде відповідати випадку прямого оподаткування. Знайдемо ставку податку x_0 , при якій податкові надходження у доходну частину бюджету будуть максимальні.

$$\frac{dy}{dx} = 0 \quad \frac{d}{dx} x^{\alpha}(a-x)^{\beta} = 0 \quad x_0 = \frac{a\alpha}{\alpha + \beta}$$

якщо $a=1$, то $x_0 = \frac{\alpha}{\alpha + \beta}$

Таким чином, рівняння $y = x^{\alpha}(a-x)^{\beta}$ виражає взаємозв'язок податкових надходжень та ставки податку як при прямому, так й при непрямому оподаткуванні.

Зазначені результати можуть бути використані при державному регулюванні податково-бюджетних процесів.

Аналіз фактичної та реальної доходної частини Консолідованого бюджету держави має суттєве значення у процесі визначення податкової політики.

У дисертаційній роботі проведено щомісячний, щоквартальний аналіз фактичної та реальної доходної частини Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки.

У I кварталі 1993 року при введенні податку на прибуток із ставкою 30% замість податку на дохід із ставкою 18%, а також при зменшенні ставки податку на додану вартість з 28 до 20% відбулися позитивні зміни у процесі формування реальної доходної частини Консолідованого бюджету України.

Так, у I кварталі 1993 року реальна доходна частина Консолідованого бюджету України складала 1715 тис.грн., що на 41,3% більше відповідного показника у I кварталі 1992 року.

Реальна доходна частина Консолідованого бюджету України у II кварталі 1993 року складала 2195 тис.грн., що на 26,6% більше відповідного показника у II кварталі 1992 року.

У 1994 році при збільшенні ставки податку на дохід підприємств з 18 до 28%, ставки податку на додану вартість з 20 до 28% реальні надходження у доходну частину Консолідованого бюджету України зменшилися на 35,7% відносно відповідних надходжень у 1993 році та складають 4482 тис.грн.

Найбільш значне зменшення зазначених надходжень відбулося у I та II кварталах 1994 року відносно відповідних періодів 1993 року - на 55,5% та 49,6%.

З вищенаведеного можна зробити висновок, що збільшення податкового тиску на підприємства у 1994 році негативно вплинуло на реальну доходну частину Консолідованого бюджету України у зазначеному році.

Кореляційно-регресивне рівняння, яке є моделю взаємозв'язку щоквартальної податкової щільності реальних надходжень у доходну

частину Консолідованого бюджету України та питомої ваги доходної частини Консолідованого бюджету України у Валовому внутрішньому продукті у 1992 році має вигляд:

$$Re_{p_{ндох}} = -0,708\gamma_{ндох} + 78,073;$$

у 1996 році це рівняння має вигляд: $Re_{p_{ндох}} = -0,876\gamma_{ндох} + 53,162$

З вищенаведеного зрозуміло, що при однаковій величині питомої ваги доходної частини Консолідованого бюджету України у Валовому внутрішньому продукті $\gamma_{ндох}$ значення податкової щільності реальних надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету України $Re_{p_{ндох}}$ будуть суттєво відрізнятись у 1992 та 1996 роках.

Так, при $\gamma_{ндох}$ рівному 35% у 1992 році $Re_{p_{ндох}}$ має значення 53,3 тис. грн./проц., але у 1996 році - лише 22,5 тис. грн./проц.

Таким чином, при $\gamma_{ндох}$ рівному 35% у 1992 році реальні надходження у доходну частину Консолідованого бюджету України мають значення 1865,5 тис.грн., але у 1996 році - лише 787,5 тис. грн.

Для аналізу та прогнозування податково-бюджетних процесів держави важливим є побудова вищезазначених моделей не тільки за певний рік, а також сумарно за декілька років.

Так, за 1992-1993 роки відповідне кореляційно-регресійне рівняння має вигляд $Re_{p_{ндох}} = -0,9273\gamma_{ндох} + 83,482$; за 1992-1996 роки відповідне рівняння має вигляд: $Re_{p_{ндох}} = -0,9492\gamma_{ндох} + 70,567$.

Таким чином, зрозуміло, що запас стійкості податково-бюджетних процесів в Україні за 1992-1996 роки у певному ступені зменшився.

Основні результати та висновки дисертаційної роботи:

- виявлено, що у більшості європейських країн питома вага доходної частини Консолідованого бюджету у Валовому внутрішньому продукті з 1989 по 1995 рік зменшилась у середньому на 5 (п'ять) відсоткових пунктів;
- показано, що середнє значення податкових надходжень у Валовому внутрішньому продукті за 1991 - 1995 роки у країнах з розвинутою ринковою економікою складають 40,1%, у країнах з перехідною економікою - 36,9%;
- встановлено, що у країнах з перехідною економікою за 1989-1995 роки поступово збільшується питома вага надходжень подоходного податку з фізичних осіб у Валовому внутрішньому продукті (у середньому з 5,3 до 7,0%), та зменшується питома вага надходжень податку на прибуток підприємств у Валовому внутрішньому продукті (у середньому з 10,2 до 5,2%), тобто структура доходної частини у цих країнах наближається до відповідної структури у країнах з розвинутою ринковою економікою;
- показано, що ставки соціальних податків у країнах з перехідною економікою значно вищі, ніж у країнах з розвинутою ринковою економікою (у середньому, відповідно, 40% та 10%);

- розроблена структурно-функціональна модель впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси, основою якої є замкнута система регулювання мікро- та макроекономічних процесів через податкову політику;
- визначено вплив зміни ставки податку на прибуток підприємств на величину надходжень цього податку у доходну частину Консолідованого бюджету держави, а також на величину прибутку, яка залишається у підприємства після оподаткування прибутку;
- одержана формула, яка визначає ступінь зміни величини рентабельності продукції при зміні ставки податку на додану вартість за умовою постійності ціни на продукцію;
- розроблена теоретична модель, яка визначає динаміку взаємозв'язку ставки як прямих, так і непрямих податків та надходжень цих податків у доходну частину Консолідованого бюджету держави;
- введені у науковий обіг економічні поняття: реальні податкові надходження, податкова щільність реальних надходжень, визначено метод розрахунку цих показників на різних інтервалах часу;
- встановлено, що величина реальних надходжень податку на прибуток (дохід) підприємств до доходної частини Консолідованого бюджету України у 1996 році зменшилась на 51,3% відносно відповідних надходжень у 1992 році; величина реальних надходжень податку на додану вартість до доходної частини Консолідованого бюджету України у 1996 році зменшилась на 64,9% відносно відповідних надходжень у 1992 році;
- встановлено, що величина реальної доходної частини Консолідованого бюджету України у 1996 році зменшилась на 55,0% відносно відповідного показника у 1992 році;
- визначено, що введення у I кварталі 1993 року податку на прибуток підприємств із ставкою 30%, замість податку на дохід підприємств із ставкою 18%, позитивно вплинуло на реальні надходження податку на прибуток до доходної частини Консолідованого бюджету України у I та II кварталах 1993 року та у 1993 році в цілому; так, реальні надходження податку на прибуток (дохід) підприємств до доходної частини Консолідованого бюджету України у 1993 році перевищили відповідні надходження у 1992 році на 56,2%;
- визначено, що введення у 1994 році ставки податку на дохід підприємств, яка складає 22% замість 18% негативно вплинуло на реальні надходження податку на дохід підприємств до доходної частини Консолідованого бюджету України у I та II кварталах 1994 року та у 1994 році в цілому; так, реальні надходження податку на дохід підприємств до доходної частини Консолідованого бюджету України у 1994 році зменшились відносно відповідних надходжень у 1993 році на 26,5%;
- визначено, що введення у I кварталі 1993 року ставки податку на додану вартість, яка складає 20% замість 28%, позитивно вплинуло

на реальні надходження податку на додану вартість до доходної частини Консолідованого бюджету України у I та II кварталах 1993 року та у 1993 році в цілому; так, реальні надходження податку на додану вартість до доходної частини Консолідованого бюджету України у 1993 році перевищили відповідні надходження у 1992 році на 13,8%;

- встановлено, що податкова політика, яка проводилась у I кварталі 1993 року, спрямована на зменшення податкового тиску на суб'єкти підприємницької діяльності позитивно вплинула на формування реальної доходної частини Консолідованого бюджету України, як у I та II кварталах 1993 року, так і у 1993 році в цілому; так, реальна доходна частина Консолідованого бюджету України у I кварталі 1993 року перевищила відповідний показник у I кварталі 1992 року на 41,3%, у II кварталі 1993 року перевищила відповідний показник у II кварталі 1992 року на 26,6%, в цілому у 1993 році перевищила відповідний показник у 1992 році на 5,3%;
- встановлено, що податкова політика, яка проводилась у I кварталі 1994 році, спрямована на збільшення податкового тиску на суб'єкти підприємницької діяльності негативно вплинула на формування реальної доходної частини Консолідованого бюджету України, як у всіх кварталах, так і у 1994 році в цілому; так, реальна доходна частина Консолідованого бюджету України у I кварталі 1994 року зменшилась відносно відповідного показника у I кварталі 1994 року на 55,5%, в цілому у 1994 році зменшилась відносно відповідного показника у 1993 році на 35,7%;
- побудовані кореляційно-регресійні залежності між щоквартальними значеннями питомої ваги податкових надходжень у Валовому внутрішньому продукті та щоквартальними значеннями податкової щільності реальних надходжень у доходну частину Консолідованого бюджету України посвідчують про суттєве зменшення запасу стійкості процесу формування реальної доходної частини Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки.

Вищенаведені результати і висновки можуть бути використані у подальшому дослідженні впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси та у практиці державного податково-бюджетного регулювання.

Основні положення дисертації опубліковано у таких роботах:

1. Чугунов И.Я. Налоговая политика - регулятор макроэкономики // Бизнес Информ.- 1996.- №7.- С. 28-29.
2. Чугунов И.Я. Налоговые системы: Европа // Бизнес Информ.- 1996.- №8.- С. 36-39.
3. Чугунов И.Я. Налоговые системы: США // Бизнес Информ.- 1996.- №9.- С. 21-24.
4. Чугунов И.Я. Налоговые системы: Япония // Бизнес Информ.- 1996.- №10.- С. 35-36.
5. Чугунов И.Я. Взаимосвязь ставки налогов и налоговых поступлений // Бизнес Информ.- 1997.- №11.- С. 28-34.
6. Чугунов И.Я. Налоговая политика и динамика реальной доходной части бюджета // Бизнес Информ.- 1997.- №20.- С. 26-28.
7. Чугунов И.Я. Проблемы оптимизации налоговой системы // Проблеми формування й розвитку регіональних механізмів господарювання.- Харків, 1994.- С. 157-158.
8. Куракса В.М., Чугунов І.Я. Стабілізаційний антикризовий фонд як важель управління економікою регіону // Проблеми формування й розвитку регіональних механізмів господарювання.- Харків, 1994.- С. 157-158.
9. Куракса В.М., Чугунов И.Я. Актуальные вопросы по региональной инвестиционной политике // Проблеми формування й розвитку регіональних механізмів господарювання.- Харків, 1994.- С. 93-94.
10. Чугунов И.Я. К вопросу о системе управления экономикой района в городе // Районы в городе: проблемы самоуправления и развития.- Ялта, 1995.- С. 14-15.
11. Чугунов И.Я. Актуальные вопросы по формированию районного бюджета // Система местного самоуправления в городах Украины: организационные, финансовые и правовые основы.- Харьков, 1995.- С. 12-14.
12. Гриценко А.А., Чугунов И.Я. Основные функции и направления влияния налоговой политики на социально-экономическое развитие

общества // Труды научной конференции, посвященной памяти А.П.Мамалуя «Развитие экономической теории в условиях трансформационного кризиса». - Ч.2. - Харьков, 1996. - С. 79-80.

13. Чугунов И.Я. Теоретическая модель взаимосвязи налоговой ставки и налоговых поступлений в доходную часть консолидированного бюджета государства // Труды научной конференции, посвященной памяти А.П.Мамалуя «Развитие экономической теории в условиях трансформационного кризиса». - Ч.3. - Харьков, 1996. - С.33-34.

Анотація

Чугунов І.Я. Вплив податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси. - Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.01.01 - економічна теорія. - Харківський державний університет, Харків, 1997.

Дисертація присвячена розкриттю основних напрямків впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси.

У роботі розроблена структурно-функціональна модель впливу податкової політики на мікро- та макроекономічні процеси.

Розкрито особливості впливу прямого та непрямого оподаткування на функціонування первинних ланок економіки.

Запропоновано теоретичну модель взаємозв'язку ставки податків та податкових надходжень.

Встановлено взаємозв'язок між податковою політикою та реальними надходженнями у доходну частину Консолідованого бюджету України за 1992-1996 роки.

Основні результати роботи було використано при аналізі податково-бюджетних процесів в Україні у Міністерстві фінансів України, Адміністрації Президента України у 1995-1997 роках.

Ключові слова: податкова політика, регулювання, мікро- та макро-економічні процеси, доходна частина бюджету, податково-бюджетні криві, моделювання, аналіз, податкові надходження, податкова щільність.

Аннотация

Чугунов И.Я. Влияние налоговой политики на микро- и макроэкономические процессы. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.01.01 - экономическая теория. - Харьковский государственный университет, Харьков, 1997.

Диссертация посвящена раскрытию основных направлений воздействия налоговой политики на микро- и макроэкономические процессы.

Раскрыты особенности влияния прямого и косвенного налогообложения на функционирование первичных звеньев экономики.

Предложена теоретическая модель взаимосвязи ставки налогов и налоговых поступлений.

Установлена взаимосвязь между налоговой политикой и реальными поступлениями в доходную часть Консолидированного бюджета Украины за 1992-1996 годы.

Основные результаты работы были использованы при анализе налогово-бюджетных процессов в Украине в Министерстве финансов Украины, Администрации Президента Украины в 1995-1997 годах.

Ключевые слова: налоговая политика, регулирование, микро- и макроэкономические процессы, доходная часть бюджета, налогово-бюджетные кривые, моделирование, анализ, налоговые поступления, налоговая плотность.

Summary

Chugunov I.Y. Impact of the taxation policy on micro- and macro-economic processes. - Manuscript.

Dissertation for a candidate of economic sciences degree in 08.01.01 speciality - economic theory. - Kharkov State University, Kharkov, 1997.

Dissertation discusses main directions of impact of the taxation policy on micro- and macro-economic processes.

Specific features of impact of direct and indirect taxation on functioning primary economic chains are discussed.

A theoretic model of interrelation of tax rates and tax funds is proposed.

Relation between tax policy and real tax funds of the income part of the consolidated budget of Ukraine for 1992-1996 is established.

Main results of the work have been used when analysing the tax and budget processes in Ukraine in the Ministry of Finance of Ukraine and Administration of the President of Ukraine in 1995-1997.

Key words: taxation policy, regulation, micro- and macro-economic processes, revenue part of the budget, tax-budget trends, modeling, analysis, tax funds, tax density.

Подписано в печать 14.11.97. Формат 60x84/16.
Бумага офсетная. Гарнитура «Arial Cyr».
Усл.-печ. л. 1,5. Уч.-изд. л. 1,3.
Тираж 100 экз. Заказ № 312

Отпечатано в АО «Бизнес Информ»
310002 Харьков, ул. Маршала Бажанова, 28, к. 319.
Тел./факс: (0572) 140-389, 140-390, 47-72-54

435846

AB 38905